

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ

«ΝΙΚΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ»

Πρόγραμμα έτους 2006 – 2007

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ

*Κτήριο του Ιστορικού Αρχείου του Πανεπιστημίου Αθηνών, Σκουφά 45
Από 13 Δεκεμβρίου 2006 έως 28 Μαρτίου 2007
κάθε Τετάρτη, ώρα 18.00*

Επαγγέλματα και επαγγελματίες στο Βυζάντιο

Το είδος και ο τρόπος άσκησης των επαγγελμάτων συνδέονται στενά με την όλη δομή και τη λειτουργία μιας κοινωνίας. Ο σαλδαμάριος και ο μάγκιπος, ο κναφεύς και ο πορφυροπώλης, ο μυρεψός και ο βοτανικός, ο μαρμαράριος και ο μουσιάριος είναι βυζαντινοί επαγγελματίες με χαρακτηριστικά ονόματα και επιτηδεύματα. Η δραστηριότητά τους συνδέεται με τη διατροφή, την ένδυση, τον καλλωπισμό, την ιατρική, πρακτικές οικοδομικές ανάγκες ή την καλλιτεχνική δημιουργία. Στο σεμινάριο θα αναζητηθεί ο σαφής προσδιορισμός της ενασχόλησης αυτών και πολλών άλλων περιπτώσεων. Θα διερευνηθούν π.χ. ο χώρος στον οποίο εργάζονται, τα υλικά που επεξεργάζονται, τα προϊόντα που παράγουν ή διακινούν και οί κρατικοί κανόνες που διέπουν όλα αυτά.

Τις εργασίες του σεμιναρίου, που φιλοξενείται στο ισόγειο του κτηρίου του Ιστορικού Αρχείου του Πανεπιστημίου (Σκουφά 45), θα συντονίσουν η αναπληρώτρια καθηγήτρια Βαρβάρα Κουταβά-Δεληβοριά και η καθηγήτρια Σοφία Καλοπίση-Βέρτη.

Η πρώτη συνάντηση, θα πραγματοποιηθεί την
Τετάρτη 13 Δεκεμβρίου 2005, ώρα 18.00 – 20.00.

Πληροφορίες: Γραμματεία Μεταπτυχιακών Σπουδών,
τηλ. 210 - 7277319

Στους συνεργάτες και εισηγητές περιλαμβάνονται οι Φλωρεντία Ευαγγελάτου-Νοταρά, Παρή Καλαμαρά, Μαρία Κωνσταντουδάκη, Κωνσταντίνα Μέντζου-Μείμάρη, Κατερίνα Νικολάου, Γιώτα Οικονομάκη-Παπαδοπούλου, Ελευθερία Παπαγιάννη, Πλάτων Πετρίδης, Κωνσταντίνος Πιτσάκης.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΚΕΙΜΕΝΑ

- Επαρχικό Βιβλίο
- Λέοντος τοῦ Σοφοῦ τὸ Ἐπαρχικὸν Βιβλίον, ἔκδοση J. Nicole, Γενεύη 1893, ανατύπωση J. Dujsen (εισαγωγή, λατινική, γαλλική και αγγλική μετάφραση) Λονδίνο 1970.
- Koder, J., *Das Eparchenbuch Leons des Weisen*, CFBH 33, Wien 1991.
- Διοσκουρίδης
- *Pedanii Dioscuridis Anazarbei De materia medica*, Πεδανίου Διοσκουρίδου Ἀναζαρβέως, *Περὶ ὕλης ἰατρικῆς* III, ἔκδ. Max Wellmann, Berlin 1906-1914 καὶ ἀνατύπωση Berlin 1958.

ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΙ ΤΟΜΟΙ

- *Βυζαντινὴ διατροφή και μαγειρεῖαι*, Πρακτικά Ἡμερίδας «Περὶ τῆς διατροφῆς στο Βυζάντιο», Θεσσαλονίκη-Μουσείο Βυζαντινοῦ Πολιτισμοῦ 4 Νοεμβρίου 2001, επιστημονική ἐπιμέλεια Δήμητρα Παπανικόλα Μπακιρτζή, Αθήνα 2005.
- *Economic History*, Editor-in-chief Angeliki Laiou, Washington, D. C. 2002.
- *Καθημερινὴ ζωὴ στὸ Βυζάντιο (Η). Τομὲς καὶ συνέχειες στὴν ἑλληνοβυζαντινὴ καὶ ρωμαϊκὴ παράδοση*, Πρακτικά Α΄ Διεθνούς Συμποσίου, ΚΒΕ, 15-17 Σεπτεμβρίου 1988, Ἀθήνα 1989.

- Καθημερινή ζωή στο Βυζάντιο, Θεσσαλονίκη Οκτώβριος 2001-Ιανουάριος 2002, επιστημονική επιμέλεια Δήμητρα Παπανικόλα-Μπακιρτζή, Αθήνα 2002.
  - Το πορτραίτο του καλλιτέχνη στο Βυζάντιο, επιμέλεια Μαρία Βασιλάκη, Ηράκλειο 1997.
- ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΕΣ ΚΑΙ ΑΡΘΡΑ
- Ασημακοπούλου – Ατζακά, Π., Το επάγγελμα του ψηφοθέτη κατά την όψιμη αρχαιότητα (3ος – 7ος αι.), Αθήνα 1993.
  - Χριστοφιλόπουλος, Άν., Τὸ Ἐπαρχικὸν Βιβλίον τοῦ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ καὶ αἱ συντεχνίαι ἐν Βυζαντίῳ, Αθήνα 1935.
  - Constantoudaki-Kitromilides M., “La pittura di icone a Creta Veneziana (secoli XV e XVI): questioni di mecenatismo, iconografia e preferenze estetiche, *Venezia e Creta*, επιμ. G. Ortalli, Βενετία 1998, 459-507.
  - Εὐαγγελάτου-Νοταρᾶ, Φλωρεντία, «Σημειώματα» ἑλληνικῶν κωδίκων ὡς πηγή διὰ τὴν ἔρευναν τοῦ οἰκονομικοῦ καὶ κοινωνικοῦ βίου τοῦ Βυζαντίου ἀπὸ τοῦ 9ου αἰῶνος μέχρι τοῦ ἔτους 1204, Ἀθήνα 1982.
  - Kalopissi-Verti, Sophia, “Painters in Late Byzantine Society. The Evidence of Church Inscriptions”, *CahArch* 42 (1994) 139-158.
  - Κωνσταντουδάκη-Κιτρομηλίδου Μ., “Οι Κρητικοί ζωγράφοι και το κοινό τους: η αντιμετώπιση της τέχνης τους στη Βενετοκρατία,” *Κρητικά Χρονικά* 26 (1986) 246-261.
  - Κουκουλέξ, Φ., *Βυζαντινῶν Βίος καὶ Πολιτισμὸς*, τ. Α΄-ΣΤ΄, Ἀθῆναι 1948-1957.
  - Magoulias H. J., “Trades and Crafts in the Sixth and Seventh Centuries as Viewed in the Lives of the Saints,” *ByzSlav* 37 (1976) 11-35.
  - Mango C., “Isaurian Builders,” *Polychronion. Festschrift Franz Dölger zum 75. Geburtstag*, επιμ. P. Wirth, Heidelberg 1966, 358-365.
  - Mango C., *The Art of the Byzantine Empire 312-1453. Sources and Documents*, Englewood Cliffs, N. J. 1972.
  - Μέντζου, Κωνσταντῖνα Π., *Συμβολαὶ εἰς τὴν μελέτην τοῦ οἰκονομικοῦ καὶ κοινωνικοῦ βίου τῆς πρωΐμου βυζαντινῆς περιόδου*, Ἀθήνα 1975.
  - Μέξια Α., “Οικοδόμοι – Κτίσται – Μαΐστορες – Εργάτες κλπ.,” *Η Πολιτεία του Μυστρά. Ὁρες Βυζαντίου. Ἔργα και ημέρες στο Βυζάντιο*, Αθήνα 2001, 101-127.
  - Nelson R. S., *Theodore Hagiopepites. A Late Byzantine Scribe and Illuminator*, Vienna 1991.
  - Νεράντζη-Βαρμάζη, Βάσω, “Οι Βυζαντινοί Ταβουλάριοι”, *Ελληνικά* 35 (1984).
  - Ousterhout R., *Master Builders of Byzantium*, Princeton, N. J. 1999.
  - Panayotidi M., “The Question of the Role of the Donor and of the Painter. A Rudimentary Approach”, *ΔΧΑΕ* 17 (1993-1994) 143-156.
  - Scarborough, J., “Early Byzantine Pharmacology,” *DOP* 38 (1984) 213-232
  - Sodini J.-P., “L’ artisanat urbain à l’ époque paléochrétienne (IVe – VIIIe s.),” *Ktema* 4 (1979) 71-119.

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

Οικοδόμοι από Ψαλτήριο (857-865), Paris, Εθνική Βιβλιοθήκη, par. gr. 20φ. 4β

Χάλκινο αντίβαρο καμpanού σε μορφή αυτοκράτειρας (5ος αι.) Λεμεσός, Μεσαιωνικό Μουσείο